

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING

Landskapslagar om rundradioverksamhet och kabelsändningar till allmänheten

1992-93

LSF nr 1

FÖRSLAG

Landskapsstyrelsen föreslår att landstinget antar dels en landskapslag om rundradioverksamhet dels en landskapslag om kabelsändningar till allmänheten. Avsikten är att lagarna i sina väsentligare delar skall motsvara gällande rikslagstiftning inom området men samtidigt innehålla färre begränsningar och därvid medföra en nedgång av antalet administrativa uppgifter.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ALLMÄN MOTIVERING	1
1. Bakgrund	1
1.1. Gällande bestämmelser	1
1.2. Behörigheten i fråga om rundradio- och kabelsändningar enligt den nya självstyrelselagen	1
1.2.1. Lagen om radioanläggningar	1
1.2.2. Kabelsändningslagen	2
1.2.3. Slutsatser rörande omfattningen av landskapets lagstiftningsbehörighet	2
1.3. Tillämpningen av de gällande bestämmelserna	3
1.3.1. Rundradioverksamheten	3
1.3.2. Kabelsändningsverksamheten	4
1.4. Syftet med förslaget	4
2. Beredningsarbetet	5
3. Huvudpunkterna i förslaget	5
3.1. Landskapslagen om rundradioverksamhet	5
3.2. Landskapslagen om kabelsändningar till allmänheten	6
4. Ekonomiska verkningar av förslaget	6
5. Förslagets samhälleliga verkningar	6
6. Framställningens förhållande till utvecklingen i Europa	7
DETALJMOTIVERINGAR	8
LAGTEXT	19

ALLMÄN MOTIVERING

1. Bakgrund

1.1. Gällande bestämmelser

Ifrågavarande område hör till de rättsområden som överförs till landskapets behörighet genom den nya självstyrelselagen. Tillsvärdare gäller därför i landskapet de inom området utfärdade riksförfattningarna. De väsentligaste av dessa är lagen angående radioanläggningar (FFS 8/27), förordningen angående radioanläggningar (FFS 9/27), statsrådets beslut om televisionslicenser (FFS 803/88), förordningen angående statens radiofond (FFS 1000/80), kabelsändningslagen (FFS 307/87), kabelsändningsförordningen (FFS 526/87), strafflagens 27 kap. 3a § (FFS 908/74), skadeståndslagen (FFS 412/74) och radioansvarighetslagen (FFS 219/71).

1.2. Behörigheten i fråga om rundradio- och kabelsändningar enligt den nya självstyrelselagen

Enligt 18 § 20 punkten i den nya självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om "rätt att utöva rundradio- och televisionsverksamhet inom landskapet". Bestämmelsen är likalydande med förslaget i regeringens proposition till ny självstyrelselag (1990 rd - RP nr 73). Enligt propositionen är innebörden av bestämmelsen att "den radio- och televisionsverksamhet som avses i lagarna om radioanläggningar och om kabelsändning (8/27 och 307/87)" skall höra till landskapets behörighet (prop. s. 43) medan däremot "radiokommunikation som avses i radiolagen (517/88)" fortfarande skall tillhöra rikets behörighet (prop. s. 68). Motivet för kompetensöverföringen anges vara "de kulturpolitiska mål som ligger till grund för lagförslaget" (prop. s. 43).

För att fastställa omfattningen av landskapets lagstiftningsbehörighet inom ifrågavarande rättsområde är det uppenbarligen nödvändigt att utreda vilka angelägenheter som regleras i lagen om radioanläggningar och i kabelsändningslagen.

1.2.1. Lagen om radioanläggningar

Lagen om radioanläggningar innehåller följande huvudpunkter.

"Elektriska anläggningar" avsedda för bl.a. "trådlös ... lyssnande eller åskådande" (dvs radio- och TV-sändare respektive mottagare) får inte utan särskilt tillstånd "utföras eller nyttjas" (1 §). Lagen är alltså avsedd att tillämpas ifråga om s.k. rundradiosändningar, dvs etersändningar som riktar sig till en större allmänhet samt i fråga om mottagande av dessa. Fram till 1.10.1988 tillämpades lagen även på trådlös tele-

grafering och telefonering. Från sagda dag regleras dock dessa frågor i radiolagen (FFS 520/88, 517/88) och de faller, som framgått, utanför landskapets behörighet.

Tillstånd till "utförande och nyttjande av radioanläggning" meddelas för högst tio år i sänder och särskilda villkor för nyttjande av tillståndet kan utfärdas (2 §). När fråga är om sändningsverksamhet provas tillståndsansökan av statsrådet medan tillstånd till mottagande, s.k. licens, utfärdas av teleförvaltningscentralen (1 § förordningen angående radioanläggningar i lydelse enl. FFS 792/88).

För "byggande och nyttjande av radioanläggning" kan enligt vad statsrådet närmare förordnar uppbäras särskilda avgifter. Avgifter som härrör från tillstånd till sändningsverksamhet beaktas av en inkomstpost i statsbudgeten medan av de avgifter som härrör från tillstånd till mottagande bildas en särskild utanför budgeten stående fond, den s.k. radiofonden, vari medel enligt statsrådets prövning kan användas "till rundradioverksamhetens främjande" (4 § i lydelse enligt FFS 88/77; förordningen angående statens radiofond, statsrådets beslut om televisionslicenser).

1.2.2. Kabelsändningslagen

Som av namnet framgår är kabelsändningslagen avsedd att tillämpas på kabelsändning, varmed avses "sändning av program för allmänheten med elektromagnetiska vågor via ledningar" (2 §). För att få utöva kabelsändningsverksamhet förutsätts i princip koncession som beviljas av statsrådet och vilken gäller för högst fem år i sänder (3 och 4 §§). I koncessionsbeslutet skall fastställas att minst 15 procent av program inom ramen för s.k. egensändningar skall vara av "inhemskt" ursprung, dvs producerade i Finland (10 §). Kabelsändningarna med inhemska program får innehålla reklam till högst 11 procent av programtiden (11 och 12 §§). Program som innehåller "rätt våld", är skadligt för "den psykiska hälsan" eller är "osedligt" får inte sändas via kabel (13 §). Koncessionshavaren är skyldig att distribuera "de rundradiosändningar som är avsedda för hela landet", eller som är avsedda att "tas emot inom koncessionsområdet", dvs i praktiken Oy Yleisradio Ab:s radio och TV-program (16 §). Koncessionshavaren har, förutom civilrättsligt ansvar för verksamheten, även ett straffrättsligt sådant, vilket kan överföras på en särskilt utsedd programredaktör (17-19 §§).

1.2.3. Slutsatser rörande omfattningen av landskapets lagstiftningsbehörighet

På grundvalen av det ovan sagda kan man dra slutsatsen att landskapets behörighet i förevarande avseende omfattar lagstiftning rörande förutsättningarna för utsändande och mottagande inom landskapet av rundradiosändningar över etern samt förmedling av dylika sändningar liksom även andra slag av sändningar med programkaraktär över kabelnät. Om sådan verksamhet regleras i landskapslag kan även genom landskapslag bestämmas om verksamhetsidkarens straffrättsliga eller civilrättsliga ansvar (18 § 25 p.,

27 § 41 p. självstyrelselagen). Om regleringen innebär sådant tillståndstvång för sändning och mottagning som gäller i riket och avgifter uppbärs härför, tillfaller avgifterna landskapet (18 § 5 punkten, 44 § 1 och 3 mom. självstyrelselagen).

1.3. Tillämpningen av de gällande bestämmelserna

1.3.1. Rundradioverksamheten

Den gällande lagstiftningen förutsätter inga begränsningar vad avser antalet koncessionshavare. Under större delen av lagstiftningens giltighetstid har dock ett företag, det av staten helägda Oy Yleisradio Ab, i praktiken innehaft monopol på rundradioverksamheten. Först på senare år har, särskilt vad gäller radiosändningar av lokal natur, även andra intressenter erbjudits möjlighet till konkurrens. Oavsett detta är Oy Yleisradio Ab:s dominans fortfarande mycket stor och bolaget har i praktiken ensamrätt till de licensavgifter som uppbärs hos innehavare av TV-apparater. Oy Yleisradio Ab disponerar i dag över tre TV-kanaler, vilka når mer än 95 % av befolkningen i landet. Dessutom förfogar man över en fjärde kanal som sänder över vissa av de trakter i landet där den svenska befolkningsgruppen är relativt väl företrädd. Över den kanalen sänds en blandning av program från Sveriges TV 1 och TV 2.

Oy Yleisradio Ab sänder radioprogram över sammanlagt fyra kanaler som täcker i stort sett hela landet och varav en sänder svenskspråkiga program. Dessutom sänder man över särskilda frekvenser regionala program såväl på finska som på svenska.

Inom landskapet Åland är Oy Yleisradio Ab:s verksamhet inte så omfattande som i landet i övrigt. Här finns endast två TV-sändare, varav den ena betalts av landskapet. Över den sändare som landskapet betalat sänds program från Sveriges TV 1 och över den andra sänds en blandning av programmen från Sveriges TV 2 och Oy Yleisradio Ab:s svenskspråkiga program. Av kostnadsskäl reläas programmen från Sverige i stället för att sändas via länk, vilket medför en kvalitetsförsämring. (De program från Sverige som återutsänds i riket överförs däremot via länk). För programmen från Sveriges TV betalar landskapet ersättning till upphovsmännen men ingen ersättning till Sveriges Television AB. Oy Yleisradio Ab står för alla kostnader som föränleds av dess eget programutbud. Dessutom står bolaget för samtliga sändares driftskostnader samt för 65 % av hyran för radiohuset i Mariehamn. Återstående 35 % betalas av landskapet och Mariehamns stad.

Oy Yleisradio Ab upprätthåller en regionalradioredaktion i Mariehamn vilken förfogar över en radiofrekvens. Dessutom återutsänder man över särskilda frekvenser det finlandssvenska riksprogrammet och det finska programmet "Radio Suomi". Ytterligare återutsänder man de tre rikstäckande rikssvenska radioprogrammen P1, P2 och P3 över tre sändare som landskapet betalt. På samma sätt som i fråga om TV-

programmen står landskapet för de upphovsrättsliga kostnaderna i fråga om programmen från Sverige medan Oy Yleisradio Ab står för övriga kostnader.

Oy Yleisradio Ab:s verksamhet i landskapet regleras av ett avtal som bolaget ingått med landskapsstyrelsen och vilket stöder sig på en s.k. överenskommelseförordning. Ett av avtalets syften är att tillförsäkra ålänningarna möjlighet att ta del av de radio- och TV-program som sänds i Finland och Sverige och vilka riktar sig till en svenskspråkig publik. På senare tid har Oy Yleisradio Ab hävdats att avtalet är lagstridigt och därför inte bindande för bolaget. För att lösa den tvist som sålunda uppkommit har parterna vänt sig till justitiekanslern vid statsrådet, som i ett yttrande nyligen förklarat att de problem Oy Yleisradio Ab pekat på i sammanhanget kommer att lösas genom den kompetensöverföring som inträder när den nya självstyrelselagen träder i kraft. Avtalet mellan Oy Yleisradio Ab och landskapsstyrelsen ger vissa särskilda befogenheter till den programnämnd som egentligen tillsatts för att övervaka de regionala radiosändningarna. (Dessa nämnder - med undantag av den åländska - har numera avskaffats). Programnämnden tillsätts av Oy Yleisradio Ab efter förslag från landskapsstyrelsen och består f.n. av sex ledamöter. Nämndens huvudsakliga uppgift består i att veckovis bestämma programutbudet över den sändare där såväl rikssvenska som finlandssvenska TV-program sänds.

1.3.2. Kabelsändningsverksamheten

Inom landskapet finns ett relativt väl utbyggt kabelnät. Enligt vissa beräkningar är mer än 60 procent av hushållen anslutna till sådana nät. Hela Mariehamns stad, stora delar av centrala Jomala och Finström samt delar av Lemland, Hammarland, Saltvik och Vårdö hör till de områden där hushållen är anslutna till nät som upprätthålls av olika kabelbolag.

Över kabelnäten sänds dels radio- och TV-program som tas emot från markbundna sändare dels TV-program från satellitburna sändare. Dessutom sänds även program av lokal karaktär som producerats direkt för kabelbolagen av ett åländskt företag.

1.4. Syftet med förslaget

Avsikten med föreliggande förslag till lagstiftning är att reglera det rättsområde som är i fråga på i princip samma sätt som i riket. De största skillnaderna i förhållande till gällande lagstiftning består däri att antalet bindande normer enligt förslaget blir färre. Avsikten är alltså att i jämförelse med gällande lagstiftning öka friheten för dem som verkar inom ifrågavarande område och samtidigt öka flexibiliteten vid normtillämpningen. Det sagda gäller särskilt den relativt detaljerade kabelsändningslagstiftningen.

För att nå de nämnda syftena är det f.n. inte nödvändigt att stifta någon landskapslag som skulle motsvara radioansvarighetslagen eller övriga i rikslagstiftningen ingående normer rörande programansvar. De regler som nu gäller är enligt landskapsstyrelsens bedömning ändamålsenliga och deras tillämpning under de ändrade förhållandena möter såvitt landskapsstyrelsen kan se inga svårigheter. Sedan mer erfarenhet vunnits kan det bli aktuellt att överväga en särskild landskapslagstiftning i sagda avseenden.

2. Beredningsarbetet

Landskapsstyrelsen beslöt den 30 januari 1992 tillsätta en arbetsgrupp för förberedande åtgärder med anledning av att den nya självstyrelselagen, som träder i kraft den 1 januari 1993, ger lagtinget behörighet att stifta lag om rätt att utöva rundradio- och televisionsverksamhet inom landskapet. Gruppen har bestått av representanter från landskapsstyrelsen. Arbetsgruppen slutförde sitt arbete den 23 april 1992 med förslag till framställning innehållande landskapslag om rundradioverksamhet och landskapslag om kabelsändningar till allmänheten jämte motiveringar.

Yttranden över förslaget har inbegärts av antennföreningarna i landskapet, Mariehamns centralantenn Ab, Ålands Videoproduktion samt Oy Yleisradio Ab, vilka beaktats vid beredningen av det slutliga lagförslaget.

I arbetsgruppens förslag har landskapsstyrelsen även vidtagit vissa mindre ändringar som en följd av EES-avtalet.

3. Huvudpunkterna i förslaget

3.1. Landskapslagen om rundradioverksamhet

Som ovan redan framgått eftersträvas inga större principiella ändringar i jämförelse med gällande lagstiftning. Sålunda skulle sändningsverksamhet fortfarande förutsätta koncession och rätten att nyttja TV-mottagare vara knuten till skyldigheten att betala avgift. I fråga om sändningar som utgår från landskapets område skulle påföljder i form av sändningsförbud komma i fråga vid upprepade skildringar av omotiverat grovt våld eller vid ensidig inriktning av utbudet på pornografiska skildringar. En särskild av landskapsstyrelsen tillsatt programnämnd skulle övervaka sändningarna och pröva om överträdelser skall medföra påföljder. Nämndens beslut skulle kunna överklagas hos landskapsstyrelsen.

Landskapsstyrelsen anser det inte motiverat att av de influtna avgifterna bilda en

särskild fond. Även om de influtna avgifterna således skulle gå in i budgeten är avsikten att de fortfarande skulle användas till främjande av rundradio- och kabelsändningsverksamhet.

3.2. Landskapslagen om kabelsändningar till allmänheten

Landskapslagen om kabelsändningar föreslås tillämplig på kabelsändningar som når fler än 200 bostäder. Rätten till kabelsändning skulle inte vara beroende av koncession. Vid upprepade skildringar av omotiverat grovt våld eller om utbudet ensidigt inriktats på pornografiska skildringar skulle påföljder i form av sändningsförbud kunna ifrågakomma. För prövning av dessa frågor skulle tillsättas ett särskilt organ, benämnt kabelnämnden. Kabelnämndens beslut skulle kunna överklagas hos landskapsstyrelsen.

4. Ekonomiska verkningar av förslaget

Som ovan framgått föreslås ingen ändring vad gäller tillståndsskyldigheten ifråga om sändande av rundradioprogram. Avsikten är även att - förutom avgifter för TV-mottagare - uppbära avgifter för sändarkoncessioner. För dessa uppbärs i dag endast stämpelskatt. Enligt förslaget skulle det ankomma på landskapsstyrelsen att fastställa storleken av samtliga avgifter.

År 1990 löstes i landskapet sammanlagt 9.800 TV-licenser till en sammanlagd summa om ca. 8 miljoner mark. Utöver dessa inkomster tillkommer koncessionsavgifterna, vilkas belopp åtminstone inledningsvis sannolikt blir betydligt lägre.

Utgifterna för egentlig förvaltning kommer inledningsvis att inskränka sig till kostnaderna för uppbörden av licens- och koncessionsavgifter samt övervakningen av att dessa avgifter erläggs. Härtill kommer kostnaderna för övervakningen av sändningsverksamheten samt vissa övriga kostnader för administration av lagstiftningen. Även om uppbörden av avgifterna sannolikt föranleder inrättandet av ytterligare en tjänst eller motsvarande kostnad kommer de influtna avgifterna att lämna ett betydande överskott i förhållande till kostnaderna för uppbörden.

5. Förslagets samhälleliga verkningar

Som framgått ovan kommer det vid bibehållen avgiftsnivå att inflyta medel som kan användas för att nå de kulturpolitiska mål som utgjort grunden för kompetensförskjutningen inom förevarande område. Ett av dessa mål är att tillse att alla ålän-

ningar får möjlighet att ta del av de radio- och TV-program som riktar sig till en svenskspråkig publik, oavsett om programmen kommer från Finland eller Sverige. Bl.a. är det enligt landskapsstyrelsens mening ytterst otillfredsställande att sändarkapaciteten f.n. är så liten att Sveriges Televisions och Oy Yleisradio Ab:s svenska TV-program måste sändas över samma sändare med programkollisioner som följd. Även det förhållandet att man i Sverige tagit i bruk en tredje markburen TV-kanal påkallar en utbyggnad av sändarkapaciteten.

Ett kulturpolitiskt mål är även att skapa ett åländskt radio- och TV-bolag vars program skulle sändas ut i etern och därmed nå alla åländska hushåll.

I landskapsstyrelsens handlingsprogram uppmärksammas de nämnda kulturpolitiska målen. I programmet förutsätts att man i första hand genom samarbete med Oy Yleisradio Ab försöker öka sändarkapaciteten men om detta inte lyckas startas i stället omedelbart ett åländskt radio- och TV-bolag, som även skulle driva lokal radio- och TV-verksamhet. Ett sannolikt alternativ är i vilket fall som helst att ett dylikt bolag på sikt övertar Oy Yleisradio Ab:s lokala verksamhet i landskapet även om avsikten inte är att hindra Oy Yleisradio Ab att fortsätta som tidigare. Enligt landskapsstyrelsens uppfattning är det även skäligt att Oy Yleisradio Ab erhåller ersättning ur de medel som influtit i avgifter för den service bolaget tillhandahåller ålänningarna.

Eftersom de i handlingsprogrammet avsedda förhandlingarna nyss har inletts är det ännu för tidigt att med bestämdhet uttala sig om på vilket sätt och i vilken utsträckning de ifrågavarande kulturpolitiska målen kommer att nås inom den överblickbara framtiden. Framställningens samhälleliga verkningar kan m.a.o. ännu inte till fullo bedömas.

6. Framställningens förhållande till utvecklingen i Europa

De europeiska länderna har ända till 1980-talet grundat sin televisions- och radioverksamhet på de nationella rundradiobolagens monopol. Verksamheten har i huvudsak begränsats till nationell verksamhet. I och med den tekniska utvecklingen har dessa begränsningar luckrats upp och rundradioverksamheten i Europa har alltmer internationaliserats.

I Europa har kraftiga ansträngningar gjorts för att underlätta spridningen av utländska rundradioprogram. Den Europeiska Gemenskapen (EG) antog den 3 oktober 1989 ett direktiv om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utövandet av sändningsverksamhet för television (89/552/EEG), nedan kallat TV-direktivet. Innehållet i TV-direktivet överensstämmer i väsentliga delar med en inom Europarådet utarbetad konvention om gränsöverskridande television. Målet med TV-direktivet är att utveckla den europeiska audiovisuella produktionen så att ett enhetligt marknadsområde skapas för televisionsverksamheten.

Ett annat syfte är att öka produktionen av europeiska verk och deras andel av sändningstiden i medlemsländernas TV-kanaler. I TV-direktivet bestäms även om placeringen av reklamavbrotten och om rätten till genmäle.

Avtalet om ett europeiskt ekonomiskt samarbete (EES) undertecknades den 2 maj 1992 av EG och samtliga sju Efta-länder. Målsättningen är att avtalet skall träda i kraft vid årsskiftet 1992/93.

Om avtalet träder i kraft kommer det att innebära att reglerna i TV-direktivet skall inarbetas i åländsk lagstiftning. Utgångspunkten för lagberedningsarbetet har således varit att även landskapet skall omfattas av EES-avtalet.

Genom TV-direktivet åtar sig landskapet som mottagande part att inte hindra mottagning av gränsöverskridande televisionssändningar eller vidare-sändning av sådana sändningar om de uppfyller direktivets regler. Landskapet åtar sig även som sändande part att se till att sändningarna, som landskapet ansvarar för enligt direktivet, uppfyller de krav som uppställs i direktivet.

DETALJMOTIVERINGAR

1. Landskapslagen om rundradioverksamhet

1 § Lagens tillämpningsområde. Paragrafen ger en kort orientering om lagens innehåll och definierar de begrepp som kommer till användning i de materiella reglerna.

2 § Innehav och användning av sändare och mottagare. De föreslagna reglerna avviker från gällande bestämmelser (2 § lagen angående radioanläggningar) i främst följande avseenden.

1. Tillstånd skulle fortfarande krävas för innehav av sändare. Även om tillståndet fortfarande skulle meddelas för viss tid anser landskapsstyrelsen det inte ändamålsenligt att, som i gällande lag (2 § lagen angående radioanläggningar), begränsa den till tio år.

I gällande lag (2 § lagen angående radioanläggningar) förutsätts att de villkor som skall gälla vid användningen av tillståndet godtyckligt fastställs av den tillståndsbeviljande myndigheten (1 § 1 mom. förordningen angående radioanläggningar, FFS 8/27, i lydelse enligt FFS 792/88). Med beaktande av att villkoren enligt landskapsstyrelsens mening bör vara desamma för alla som önskar bedriva här avsedd verksamhet, föreslås att villkoren för tillståndet anges uttryckligen i lag och förordning. De föreslagna villkoren för programverksamheten överensstämmer i huvudsak med de villkor som statsrådet fastställt till efterrättelse vid beviljande av koncession åt Oy Yleisradio Ab samt med de begränsningar som bolaget frivilligt godtagit i fråga om programverksamheten. Även TV-direktivet (89/552/EEG) har påverkat utformningen

av bestämmelserna i framställningen. Enligt landskapsstyrelsens mening utgör de tre sistnämnda faktorerna de minimikrav man måste ställa på programverksamheten. Pga de speciella förhållandena i landskapet, där den överväldigande delen av sändningarna kommer att bestå i återutsändningar av program som härrör från riket eller Sverige, föreslås att ifrågavarande villkor skall gälla endast i fråga om program som utgår från landskapets område. Övriga program kan ju inte övervakas på det sätt som nu är i fråga.

I den nämnda koncessionen förutsätts ytterligare bl.a. att programmen skall vara "omväxlande" och "värdefulla" samt erbjuda "lämplig underhållning". Enligt landskapsstyrelsens uppfattning är det närmast en smakfråga huruvida ett program innehåller de angivna kvaliteterna, varför de från bl.a. rättssäkerhetssynpunkt inte bör utgöra en del av tillståndsvillkoren. (Brott mot villkoren kan enligt gällande lag - 5 § 1 mom. lagen om radioanläggningar - föranleda återkallande av tillståndet och enligt föreliggande lagförslag - 5 § 2 mom. - sändningsförbud).

Eftersom det inte längre existerar något sändningsmonopol finns det heller inte mer något behov av att från tillståndsgivarens sida värna om programmens allmänna kvalitet. Valfriheten gör att publiken väljer att se och höra de program den finner intressantast. I den mån man från samhällsorganens sida anser att det föreligger risk att vissa från deras synpunkt önskvärda programtyper inte kommer att sändas i tillräcklig utsträckning därför att de inte är lönsamma, bör denna brist avhjälpas så att de tillståndshavare som åtar sig att sända dylika program kompenseras t.ex. ur de medel som inflyter i mottagaravgifter.

Förslaget att tillståndshavaren skulle vara skyldig att införa genmäle och beriktigande, ett förslag som saknar motsvarighet i de ovan nämnda koncessionsvillkoren, föranleds av landskapsstyrelsens önskan att i tillräcklig utsträckning trygga den enskildes rätt i lag (en motsvarighet finns i 6 § i den svenska radiolagen i lydelse enligt SFS 1978:476). Att ett radioföretag i dagsläget liksom t.ex. Oy Yleisradio Ab har frivilligt antagna normer för beriktigande är enligt landskapsstyrelsens uppfattning inte tillräckligt. Inom parentes sagt kan nämnas att man i riket för närvarande ser över en eventuell lagreglering av genmäle. Anledningen till detta är EES-avtalet.

Förslaget beträffande reglering av reklaminslagen har ingen motsvarighet i gällande lag. Regleringen motsvarar i huvudsak de principer som uttalas i 11 § kabelsändningslagen och har ansetts nödvändig för att det skall vara möjligt att uppnå likställighet mellan etermedie- och kabelsändningsverksamheten. Specifikt för TV-sändningar har i viss mån även TV-direktivet (89/552/EEG) beaktats. Förslaget om att reklaminslagen skall infogas mellan programmen utan att avbryta dessa uppfyller artikel 11 stycke 1 i TV-direktivet. I framställningen föreslås även en begränsning av reklamtiden. Begränsningen av reklamtiden i den dagliga sändningstiden till högst 15 % är visserligen inget krav enligt TV-direktivet (artikel 20), men bör enligt landskapsstyrelsens uppfattning eftersträvas, eftersom reklamen i så liten omfattning som möjligt skall påverka

programutbudet. Bestämmelsen om reklam till skada för barn föranleds av artikel 16 i TV-direktivet. Mer detaljerade bestämmelser kan utfärdas genom landskapsförordning. För övrigt skall reklamverksamheten följa de specialstadganden som finns för den i exempelvis landskapslagen om åtgärder för begränsning av tobaksrökningen (52/78), alkohollagen (FFS 459/68) och läkemedelslagen (FFS 395/87). Enligt artikel 13 i TV-direktivet skall alla former av TV-reklam för cigaretter eller andra tobaksvaror förbjudas. Detta föranleder ändringar i tobakslagen så att även indirekt TV-reklam förbjuds. I riket pågår för närvarande en översyn av alkohol- och läkemedelslagstiftningen med anledning av EES-avtalet. Närmare bestämmelser om reklaminslagen vid TV-sändning för uppfyllande av TV-direktivet kan utfärdas genom landskapsförordning. Det kunde här bli fråga om t.ex. bestämmelser om användande av barn i reklam, sponsring av program eller närmare bestämmelser om att reklaminslagen skall utformas så att deras kommersiella karaktär klart framträder. Den ovannämnda begränsningen av reklamtiden bör enligt landskapsstyrelsens uppfattning även omfatta radiosändningar.

Förutom tillståndsvillkoren är tillståndshavaren skyldig att rätta sig även efter bl.a. den straff- och skadeståndslagstiftning som nämnts i den allmänna motiveringen ävensom reglerna rörande upphovsrätt.

Man kan tänka sig den situationen att innehavaren av en sändare är en annan person än den som nyttjar sändaren. I gällande lagstiftning är det i viss mån oklart, bl.a. på grund av den skiftande terminologin, hur ansvarsfördelningen för rundradiosändningarna fördelar sig i ett dylikt fall. (Jfr 2 och 5 §§ lagen angående radioanläggningar samt 1 § förordningen angående radioanläggningar i lydelse enligt FFS 792/88). För att undvika eventuella tolkningproblem föreslås därför att tillståndsplikten skall gälla endast innehav av sändaren. Innehavaren svarar således för att tillståndsvillkoren enligt denna lag uppfylls medan hans relation till eventuella andra nyttjare av sändaren bestäms på civilrättslig grund. Genom denna regel uppkommer aldrig oklarhet i fråga om vem som är den rätta mottagaren av de anmärkningar och andra påföljder som enligt denna lag kan komma ifråga med anledning av rundradiosändning.

I sammanhanget är det skäl att uppmärksamma att den reglering som nu föreslås inte automatiskt innebär att innehavaren av sändaren skulle svara för överträdelser av annan lagstiftning som nyttjaren av sändaren möjligen gör sig skyldig till. Sålunda straffas t.ex. enligt 27 kap. 3a § strafflagen, som inte föreslås ändrad, endast gärningsmannen för kränkning av privatliv som skett med användning av massmedium.

Vid beviljandet av tillstånd för innehav av sändare bör landskapsstyrelsen tillse att åtminstone ett sådant radioföretag erhåller tillstånd, som kan uppfylla de förpliktelser som uppställs i fråga om landets säkerhet, eventuella krissituationer, befolkningskyddet och sjöräddningsverksamheten (jfr 4 §).

2. Tillstånd skulle inte längre krävas för innehav av mottagare. Motivet för förslaget är det förhållandet att någon prövning i praktiken inte sker utan alla som betalar licensavgifter erhåller automatiskt tillstånd. Eftersom tillståndsplikten sålunda är endast formell, kan den enligt landskapsstyrelsens mening upphävas. I stället skulle på samma sätt som gäller i Sverige (3 § radiolagen, SFS 1966:755, ändrad 1979:152) i lagen uttalas principen att innehav av mottagare inte kräver tillståndsplikt (5 mom.).

3 § *Programproduktion*. I takt med den tekniska utvecklingen, i synnerhet inom satellit- och kabeldistributionen, samt utvecklingen av kommunikationspolitiken har rundradioverksamheten i Europa alltmer internationaliserats. Effekten har blivit att även lagstiftningen internationaliserats. Förändringarna kan till en del även bero på utvidgningen av den privata radio- och televisionsverksamheten, som inte enbart begränsat sin verksamhet nationellt utan även över gränserna. Landskapsstyrelsen anser att man som en följd av denna utveckling, även bör anpassa den lokala lagstiftningen till en internationell nivå. Detta gäller även den europeiska programproduktionen som bl.a. kommer till uttryck i artiklarna 4-6 i TV-direktivet (89/599/EEG).

Den föreslagna paragrafen har sin motsvarighet även i Sverige och riket. I Sverige finns regler av likartat slag i avtalen mellan staten och respektive TV-bolag (ex. Sveriges Television Ab och Nordisk Television Ab). I riket föreslås motsvarande reglering genom en komplettering av koncessionsvillkoren för rundradioverksamheten (berör exempelvis Oy Yleisradio Ab, R.P.95/92).

Uttrycket "om särskilda skäl inte föranleder annat" syftar på de undantagssituationer som kan bli aktuella i fråga om fall där andelen (10 %) begränsad till europeisk produktion kan bli ogenomförbar. De i paragrafen uppställda kraven kan exempelvis te sig orimliga på vissa special-TV-kanaler.

Med tävlingar avses enklare arrangemang som lyckohjul och liknande. Mer genomarbetade produktioner som frågesporter och underhållningsprogram med visst tävlingsinslag skall däremot räknas in i underlaget för beräkning av andelen europeiska program. Det bör poängteras att till andelen europeiska program räknas även inhemska och åländska program. För närmare definition av vad som avses med europeiskt ursprung får ledning hämtas från artikel 6 i TV-direktivet.

4 § *Skyldighet att sända meddelande*. Den skyldighet som avses med bestämmelsen gäller närmast nödanrop och nödmeddelande för räddande av människoliv. Under alla tider på dygnet skall det finnas beredskap att sända meddelanden. (Bestämmelsen överensstämmer med 7 § radiolagen (SFS 1991:1066) samt 14 § kabelsändningslagen (SFS 307/87). Bestämmelser av motsvarande karaktär ingår även i de koncessionsvillkor statsrådet uppställt.)

5 § *Avgifter*. Skälen till förslaget om avgift för tillstånd till innehav av sändare har redan refererats ovan under avsnitt 5. Beträffande avgifterna för innehav av mottagare (2 mom.) är avsikten att avgifter såsom f.n. endast skulle uppbäras för TV-mottagare medan radiomottagare även i fortsättningen skulle vara avgiftsfria. Ett särskilt beslut om mottagaravgifter är under beredning och avsikten är att utfärda det omedelbart sedan lagen trätt i kraft.

Beträffande de medel som inflyter i avgifter finns ännu inga konkreta förslag rörande fördelning mellan olika ändamål. Dock kan man förutse att Oy Yleisradio Ab önskar erhålla en del av medlen för den service man erbjuder.

Ytterligare behövs medel för betalning av ersättningar till upphovsrättsorganisationer samt för utbyggnad av sändarkapaciteten.

Förslaget att även kabelsändningsverksamheten i motsats till vad som f.n. gäller skulle kunna stödas med medel som inflyter genom mottagaravgifter grundar sig på det förhållandet att kabelnäten i landskapet är rätt omfattande och att en stor del av programmen som går ut över näten till mottagarna är sådana som inte sänds ut från markbundna rundradiosändare. Det är därför skäligt att en del av de avgifter som betalas för de kabelanslutna mottagarna kommer kabelsändningsverksamheten till godo. Det finns för övrigt även ett åländskt företag som producerar program för kabelnäten och vilket genom lagändringen skulle kunna komma i åtnjutande av ekonomiskt stöd ur ifrågavarande medel.

6 § *Anmälan om överlåtelse av televisionsmottagare*. Den föreslagna regleringen har till syfte att effektivisera uppbörden av mottagaravgifterna. Eftersom avsikten är att uppbära avgifter endast för TV-mottagare, föreslås att anmälningsskyldigheten skulle gälla endast sådana mottagare, ett förhållande som dock inte förhindrar att mottagaravgifter uppbärs även för nyttjande av radioapparater, om landskapsstyrelsen finner detta nödvändigt.

De föreslagna bestämmelserna motsvarar i sak 20 § i den svenska radiolagen (i lydelse enligt lagen 1991:1066).

7 § *Programnämnden*. Programnämnden skulle utgöra en myndighet utan direkt motsvarighet i gällande lagstiftning. Vad gäller den övervakande uppgiften skulle den komma att motsvara det frivilligt tillsatta centrala programrådet samt de regionala programråden och programnämnderna vid Oy Yleisradio Ab, (vilka båda sistnämnda - med undantag för den åländska programnämnden - numera avskaffats), samt den i Sverige lagfästa radionämnden (17 § radiolagen (SFS 1966:755, senast lydelse SFS 1991:2028), F (1988:399) med instruktion för radionämnden, senaste lydelse SFS 1992:80)

Det förhållandet att det hitintills ankommit på tillståndshavarna själva att övervaka att de följer tillståndsvillkoren medan tillståndsgivaren, dvs statsrådet, inte på något sätt

övervakat dem har möjligen medverkat till att frågan om återkallande av sändningstillstånd med stöd av 5 § 1 mom. lagen angående radioanläggningar aldrig aktualiserats. En medverkande orsak kan även vara den omständigheten att ett återkallande av tillståndet är en radikal åtgärd.

Orsaken till att landskapsstyrelsen föreslår att det inrättas en särskild myndighet med de i lagtexten angivna uppgifterna är följande.

1. En objektiv övervakning av tillståndsreglerna behövs.
2. Det kan inte anses ändamålsenligt att landskapsstyrelsen själv omhänderhar övervakningen.
3. Om en särskild myndighet omhänderhar övervakningen är det lämpligt att denna även tar ställning till påföljden vid eventuella överträdelser.
4. Det finns behov av ett organ med tillräcklig sakkunskap vilket handhar de olika slag av uppgifter inom förevarande område som landskapsstyrelsen bedömer att den inte själv bör handlägga. (T.ex. de uppgifter som Oy Yleisradio Ab:s regionala programnämnd i landskapet handlägger med stöd av ett mellan bolaget och landskapsstyrelsen ingånget avtal).

De program som programnämnden föreslås övervaka är de program som utgår från landskapets område. Omedelbar och förändrad återutsändning av sändning som härrör från exempelvis riket eller Sverige omfattas inte av den granskning som föreslås i paragrafen.

Som framgått är den enda påföljden vid överträdelse av tillståndsvillkoren f.n. återkallande av tillståndet (koncessionen). Beslut om återkallande av tillstånd fattas av den myndighet som utfärdat det, dvs i detta nu statsrådet. De föreslagna påföljderna vid brott mot tillståndsreglerna, anmärkning resp. sändningsförbud, innebär förutom en sanktionslindring även en ökning av flexibiliteten när det gäller att reagera på överträdelser.

Institutet anmärkning motsvarar de påföljder radionämnden i Sverige och Oy Yleisradio Ab:s interna organ kan utdöma vid överträdelser. Institutet sändningsförbud saknar motsvarighet inom rundradioverksamheten i Finland och Sverige (men kan ifrågakomma som påföljd vid kabelsändning i Sverige enligt lagen om kabelsändningar till allmänheten, SFS 1991:2027). Avsikten är att det skall ersätta den i dag existerande möjligheten till återkallande av koncession. Eftersom sändningsförbud enligt förslaget skulle kunna utfärdas t.o.m. för återstående tillståndstid föreligger det inte behov av att kvarhålla återkallande av tillstånd som särskild påföljd.

Förslaget att sändningsförbud avvika från allmänt gällande principer skulle gå i verkställighet redan innan det vunnit laga kraft motiveras av att det annars ofta skulle vara möjligt att genom besvär fördröja verkställigheten under så lång tid att beslutet skulle sakna praktisk betydelse. Förslaget överensstämmer i sak med det som gäller enligt lagen angående radioanläggningar, vari förutsätts att polismyndighet, på eget initiativ och t.o.m. innan det formella beslutet om återkallande av tillståndet fattats, vid

överträdelse av tillståndsvillkoren skall förhindra att tillståndshavaren fortsätter nyttja tillståndet. (5 § 2 mom; förslaget överensstämmer även med de specialregler som ingår i 14 § lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden, FFS 154/50).

8 § Påföljder vid försummelser att betala avgift. Bestämmelserna i 1 mom. motsvarar i sak 5a § förordningen angående radioanläggningar (9/27; 5a § fogades till förordningen genom FFS 792/88).

Bestämmelserna rörande vite i 2 mom. är nödvändiga av det skälet att husrannsakan får företas endast när det föreligger misstanke om brott för vilket det strängaste straffet överstiger sex månader fängelse (5 kap. 1 § tvångsmedelslagen; FFS 450/87). Enligt förslaget skulle försummelse att betala avgift inte utgöra ett brott (se 7 §).

9 § Straffbestämmelser. Alla former av överträdelse av lagen angående radioanläggningar, även brott mot koncessionsvillkor, kan medföra straffrättslig påföljd (5 § 1 mom.). Straffbarheten påverkas inte av om straff kan ådömas med stöd av annan lag eller inte. Oavsett förseelsens art skall dessutom "radioanläggningen" dömas förbruten till staten, såvida inte omständigheterna är "synnerligen förmildrande".

Eftersom försummelse att betala de i lagen förutsatta avgifterna föranleder påläggande av dröjsmålsavgift och eftersom såväl sändare som mottagare kan utmätas till täckande av avgifterna, föreligger det enligt landskapsstyrelsens åsikt vägande skäl för att avkriminalisera denna. Detsamma gäller överträdelse av tillstandsreglerna, som ju kan föranleda sändningsförbud. Därmed skulle behov av kriminalisering gälla enbart innehav utan tillstånd, försummelse av skyldighet enligt 6 § och överträdelse av sändningsförbud, för vilka några andra sanktioner inte föreslås.

Enligt lagen angående radioanläggningar (5 § 1 mom.) kan endast bötesstraff ådömas vid brott mot lagen (om inte strängare straff stadgas i annan lag). Förslaget att strängaste straff skulle bli sex månaders fängelse motiveras av att bötesstraff möjligen kan vara en otillräcklig påföljd i de fall då upprepad överträdelse av ett sändningsförbud sker.

10 § Landskapsförordning. Lagförslaget är så utformat att verkställighets- och tillämpningsbefogenheter utöver dem som givits landskapsstyrelsen i de enskilda paragraferna sannolikt inte behövs. Eftersom det dock inte kan uteslutas att behov av att i en landskapsförordning inta ytterligare regler av denna karaktär, föreslås att bemyndigande därtill ges i lagen.

11 § Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser. Enligt 71 § självstyrelselagen skall rikslagar inom rättsområde som övergår till landskapets behörighet fortsätta att gälla till dess de upphävs genom landskapslag. (Förvaltningsbehörigheten övergår

däremot omedelbart till vederbörande landskapsmyndighet; Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till ny självstyrelselag för Åland s. 97).

En tidsbunden rättighet som någon erhållit med stöd av rikslagen bör också anses fortsätta att gälla. Om däremot rikslagen upphävs genom en landskapslag förfaller de rättigheter som åtnjuts pga rikslagen, om inte i landskapslagen annat bestämts. Med hänsyn härtill och då det enligt landskapsstyrelsens uppfattning trots inkomstbortfallet för landskapet bör anses skäligt, föreslås att koncessioner och TV-licenser som utfärdats med stöd av den lagstiftning som föreslås upphävd skall fortfara att gälla tillståndsperioden ut respektive berättiga till avgiftsfri mottagning även under den del av licensperioden som infaller efter denna lags ikraftträdande.

För att oklarhet inte skall uppstå i fråga om vilken lag som skall vara tillämplig när det gäller att bestämma om påföljder för eventuella brott mot koncessionsvillkoren föreslås en uttrycklig bestämmelse härom. Pga de omständigheter som angivits ovan under motiveringen till 7 § föreslås att denna lag skall vara tillämplig i fråga om ifrågavarande påföljder. Även om den tidigare lagens påföljdsregler hade lämnats i kraft skulle den i denna lag förutsätta programnämnden ha varit det organ som skulle ha haft till uppgift att tillämpa dem (med undantag för straff- och förverkandepåföljder). Detta följer av den princip enligt vilken förvaltningsuppgifter som förutsätts i rikslag, såvitt gäller område som överförs till landskapets behörighet, omedelbart övergår till vederbörlig landskapsmyndighet när den nya självstyrelselagen träder i kraft.

2. Landskapslagen om kabelsändningar till allmänheten.

1 § Lagens tillämpningsområde. Paragrafen ger en kort orientering om lagens innehåll och definierar de begrepp som kommer till användning i de materiella reglerna.

Orsaken till att lagen skulle vara tillämplig endast i fråga om kabelnät som når fler än 200 bostäder är det förhållandet att egensändningar - vilka lagen främst reglerar - i så små nät aldrig kan få någon större betydelse, varför en lagreglering som omfattade dessa nät vore föga meningsfull. Gränsen för tillämpligheten av kabelsändningslagen går f.n. vid 120 bostäder (trafiministeriets beslut 17 juni 1987, FFS 560/87). I Sverige går gränsen vid 100 bostäder (1 § lagen om kabelsändningar till allmänheten).

Som ovan angivits gäller lagregleringen främst egensändningar. För undvikande av tolkningssvårigheter definieras egensändningar så att alla sändningar som inte är vidaresändningar är att betrakta som egensändningar. Som av definitionen framgår är vidaresändning detsamma som omedelbar (och oförändrad) återutsändning av sändning från källa utom kabelnätet, dvs sändning från antingen markbunden etersändare (rundradiosändare) eller satellit.

2 § *Rätt att förfoga över kabelnät och bedriva sändningsverksamhet.* Enligt kabelsändningslagen fordras tillstånd (koncession) för att utöva kabelsändningsverksamhet (3-5 §§). I Sverige fordras inget särskilt tillstånd för att sända program över ett kabelnät. Å andra sidan kan den som inte följer de regler som gäller dömas till straff och åläggas sändningsförbud. Landskapsstyrelsen har i förevarande avseende valt en medelväg genom att föreskriva anmälningsskyldighet för såväl den som förfogar över kabelnätet som för den som sänder program över det. Av särskild vikt är att man har klart för sig vem som bedriver sändningarna, eftersom de sanktioner som kan komma i fråga vid regelbrott i huvudsak är avsedda att träffa denne.

3 § *Skyldighet att tillhandahålla kanal.* Bestämmelserna i paragrafen äger mot-
svarigheter i 6-8 §§ kabelsändningslagen och i 6 § första stycket 2 lagen om kabelsänd-
ningar till allmänheten.

4 § *Programmets innehåll.* Utgångspunkterna i lagförslaget är, på samma sätt som enligt kabelsändningslagen (1 § 3 mom.) och lagen om kabelsändningar till allmänheten (8-16 §§), att innehållet i vidaresändningar inte kan göras till föremål för övervakning och ingripanden med stöd av kabelsändningslagstiftningen. Den som endast tar emot och vidarebefordrar dessa sändningar kan ju inte påverka deras innehåll. Sådana sändningar, vare sig det är fråga om marksändningar eller satellitsändningar, kan för övrigt numera allmänt tas också emot av enskilda hushåll, i fråga om vilka åtgärder i vilket fall som helst inte kan vidtas, såvida man inte är beredd till lagstiftning som djupt ingriper i den enskildes rättssfär.

I fråga om de sändningar som utgår från platser som är belägna utanför landskapet bör man alltså enligt landskapsstyrelsens åsikt på samma sätt som i fråga om vidarebefordran av rundradiosändningar över rundradiosändare acceptera att det är tillfyllest att sändningarna är förenliga med de regler som gäller i det land från vilka de utgår. I fråga om rundradiosändningar som utgår från landskapet gäller att vidaresändning i kabelnät inte behöver övervakas särskilt, eftersom dessa sändningar övervakas med stöd av landskapslagen om rundradioverksamhet.

I fråga om kraven på programinnehållet vid egensändningar i kabelnät föreslås inga större principiella ändringar.

Avsikten är alltså att bibehålla de krav på programkvalitén som uttrycks däri att vissa slag av programinslag såsom mindre önskvärda om möjligt bör undvikas. Ungefär samma slag av reglering som finns i Finland finns också i Sverige (13 § kabelsändningslagen respektive 16 § lagen om kabelsändningar till allmänheten). Reglerna i den finska lagen är enligt landskapsstyrelsens uppfattning svårtolkade, särskilt vad avser ordet "osedligt", vilket kan ges skiftande betydelse. Landskapsstyrelsen har därför valt att som modell använda reglerna i den svenska lagen och gör tillika den bedömningen att de föreslagna reglerna inte är strängare än dem

som nu gäller. Någon risk för konflikt med bestämmelserna rörande yttrandefrihet i 10 § regeringsformen torde därmed inte föreligga.

Landskapsstyrelsen föreslår även att de skyldigheter som i förevarande avseende gäller för den som idkar rundradiosändningsverksamhet (och i viss mån har en motsvarighet i 20 § kabelsändningslagen) skall utsträckas till att gälla även vid egensändning i kabelnät. De krav som är i fråga är så självklara i ett samhälle där demokrati, jämlikhet och respekt för den enskilda människan uppfattas som eftersträvsvärda mål att de enligt landskapsstyrelsens uppfattning bör göras tillämpliga även vid egensändningar.

I sammanhanget förtjänar påpekas att program som är kränkande på sådant sätt att de innehåller uttalanden eller bilder som innebär hot mot eller förtal av viss folkgrupp är förbjudna även på grund av bestämmelserna i 13 kap. 5 § strafflagen, vilka förblir i kraft.

Genom bestämmelsen om att reklaminslagen skall sändas i block uppfylls artikel 11 stycke 1 i TV-direktivet (89/552/EEG).

Landskapsstyrelsen anser att reklaminslagen i så liten omfattning som möjligt skall påverka programutbudet, varför en maximigräns vid 15 procent måste anses som ändamålsenlig. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 11 § kabelsändningslagen och 12 § lagen om kabelsändningar till allmänheten. Begränsningen till 15 procent bör även omfatta radiosändningar.

Bestämmelsen om reklam till skada för barn föranleds av artikel 16 i TV-direktivet.

I paragrafen föreslås även att minst 10 procent av sändningstiden för TV skall reserveras för program av europeisk ursprung. Avsikten med denna reglering är att tillmötesgå utvecklingen inom den audiovisuella branschen i Europa, där man inom olika samarbetsorgan (bl.a. EG:s MEDIA-program) försöker stärka de europeiska avproducenternas position. Dessutom strävar man till att öka distributionen och utbytet av av-material inom Europa. Denna utveckling kommer till uttryck i bl.a. EG:s TV-direktiv (artiklarna 4-6). Den föreslagna regleringen är begränsad till egensändningar. Beträffande vidaresändningar är det som ovan påpekats tillfyllest att sändningarna är förenliga med de regler som gäller i det land från vilka de utgår. I riket beaktas anpassningsbehoven till den europeiska utvecklingen genom en ändring av lagen om kabelsändningsverksamhet.

Med tävlingar avses enklare arrangemang. Mer genomarbetade produktioner som frågesporter och underhållningsprogram med visst tävlingsinslag skall däremot räknas in i underlaget för beräkning av andelen europeiska program. Till andelen europeiska program räknas även åländska program. För närmare definition av vad som avses med europeiskt ursprung får ledning hämtas från artikel 6 i TV-direktivet.

5 § Kabelnämnden. Landskapsstyrelsen anser det ändamålsenligt att samma slag av sanktioner som gäller vid överträdelse av reglerna rörande innehållet i rundradio-sändningar (7 § landskapslagen om rundradioverksamhet) skall komma i fråga även vid överträdelse av de regler som föreslås ingå i 4 §. Landskapsstyrelsen föreslår att det skulle ankomma på ett särskilt organ, kabelnämnden, att tillämpa sanktionsreglerna samt att omhänderha övriga förvaltningsuppgifter som förutsätts i lagen. Eftersom det kan visa sig ändamålsenligt att anförtro även dessa uppgifter åt den i 5 § landskapslagen om rundradioverksamhet förutsatta programnämnden föreslås nu att i förevarande lagrum intas en sådan möjlighet.

6 § Straffbestämmelser och tvångsmedel. För överträdelse av sändningsförbud föreslås samma straffskala som för överträdelse av motsvarande förbud enligt landskapslagen om rundradioverksamhet (9 §). Att endast bötesstraff föreslås som påföljd för försummelse av anmälningsskyldigheten i 2 § beror på att överträdelsen bör anses vara av lindrig karaktär.

Vite enligt paragrafens 2 mom. skulle kunna komma i fråga förutom i det fall den som förfogar över kabelnät vägrar låta annan nyttja det även t.ex. i det fall då någon vägrar respektera beslut om fördelning av sändningstiden som kabelnämnden fattat.

7 § Landskapsförordning. I övervakningssyfte stadgas i 21 § kabelsändningslagen om bevarande av program som sänts via kabel. Enligt landskapsstyrelsens uppfattning är det lämpligt att bl.a. dylika angelägenheter av närmast verkställighetskaraktär regleras genom förordning, varvid man i det sammanhanget tar ställning till bl.a. omfattningen av en eventuell bandningsskyldighet och hur länge banden bör bevaras.

8 § Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser. När lagen träder i kraft upphör giltigheten av de koncessioner med vidhängande villkor som vissa kabelsändningsföretag i landskapet erhållit med stöd av kabelsändningslagen. I stället tillämpas reglerna i denna lag och de bestämmelser som eventuellt utfärdas med stöd av den.

Landskapsstyrelsen föreslår att landstinget antar följande lagar.

1. **LANDSKAPSLAG**
om rundradioverksamhet

I enlighet med landstingets beslut stadgas:

1 §

Lagens tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om de villkor som gäller för rundradiosändningar och mottagande av sådana i landskapet Åland, om avgifter som skall betalas av innehavare av sändare och mottagare, hur dessa avgifter skall användas samt om de myndigheter som beslutar i de frågor som hör till lagens tillämpningsområde.

Bestämmelserna i 3 § gäller enbart TV-sändningar.

I denna lag förstås med

rundradiosändning: ljud, bild eller annat meddelande som sänds ut i rymden med hjälp av elektromagnetiska vågor och är avsedd att mottagas direkt av allmänheten,

sändare: anordning för rundradiosändning,

mottagare: anordning för mottagning av rundradiosändning,

program: rundradiosändnings innehåll,

sändningsförbud: förbud mot rundradiosändning,

reklam: varje form av sänt meddelande mot betalning eller liknande ersättning som är avsett att främja ett offentlig eller privat företags avsättning av en vara, en tjänst eller någon annan nytta.

sponsring: varje bidrag till finansiering av program, som ges i syfte att främja ett offentligt eller privat företags namn, varumärke, anseende, verksamhet eller produkter, om företaget inte är engagerat i radio- eller TV-verksamhet eller i produktion av audiovisuella verk.

2 §

Innehav och användning av sändare och mottagare.

Sändare får innehas endast av den som erhållit tillstånd av landskapsstyrelsen. Tillstånd meddelas för viss tid.

Den som erhållit tillstånd enligt 1 mom. är skyldig tillse att programmen är opartiska och sakliga samt att ingen kränks i sin rätt. Tillståndshavaren är även skyldig att införa genmäle eller rätta uppgift som befunnits vara oriktig när den saken gäller det yrkar. Program får inte utan särskilda skäl innehålla närgångna eller utdragna skildringar av grovt våld mot människor eller djur eller ensidigt inriktas på pornografi.

Rundradiosändning får innehålla reklam. Reklamslag skall sändas i block som tydligt skiljer sig från de övriga programmen utan att avbryta dessa. Vid rundradio-sändning får reklamtiden inte överstiga 15 procent av den dagliga sändningstiden, med

undantag av rundradiosändning som enbart innehåller reklam. Televisionsreklamen får inte orsaka moralisk eller fysisk skada hos barn. Landskapsstyrelsen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om reklam samt bestämmelser om sponsring.

Bestämmelserna i 2 mom. och 3 mom. är inte tillämpliga i fråga om rundradio-sändning som utgör omedelbar och oförändrad återutsändning av sändning som har sitt ursprung utanför landskapet.

Mottagare får innehas och användas av var och en. Mottagare får inte användas på sådant sätt att mottagning på andra platser störs.

3 §

Programproduktion

Om inte särskilda skäl föranleder annat skall den som erhållit tillstånd av landskapsstyrelsen för innehav av sändare reservera minst 10 procent av sin televisions-sändningstid för program av europeiskt ursprung. Som televisionssändningstid anses den tid då tillståndshavaren sänder program med annat innehåll än nyheter, sport, tävlingar, reklam och teletexttjänster.

Bestämmelsen i 1 mom. är inte tillämplig i fråga om televisionssändning som utgör omedelbar och oförändrad återutsändning av sändning som har sitt ursprung utanför landskapet.

4 §

Skyldighet att sända meddelande

Den som erhållit tillstånd av landskapsstyrelsen för innehav av sändare är i de fall då det är tekniskt möjligt skyldigt att på begäran av myndighet sända meddelande till allmänheten, om därom särskilt är föreskrivet eller om det annars är av synnerligen viktigt allmänt intresse.

5 §

Avgifter

För innehav av sändare skall till landskapet betalas avgift enligt vad landskapsstyrelsen prövar vid meddelandet av tillstånd. Avgiften betalas i förskott på tid som landskapsstyrelsen bestämmer.

För innehav av mottagare betalas en årlig avgift i enlighet med vad landskapsstyrelsen närmare bestämmer. Landskapsstyrelsen har härvid rätt att bestämma även om befrielse från skyldigheten att betala avgift.

Landskapsstyrelsens beslut om avgift för innehav av mottagare samt om befrielse från skyldigheten att betala sådan skall kungöras i Ålands författningssamling.

De medel som influtit i avgifter vilka skall erläggas enligt 1 eller 2 mom. skall, sedan kostnaderna för uppbörden avdragits, användas till främjande av rundradioverk-

samhet. Som rundradioverksamhet betraktas härvid även verksamhet som avses i landskapslagen om kabelsändningar till allmänheten (/).

6 §

Anmälan om överlåtelse av televisionsmottagare

Överlåtelse i detaljhandeln av televisionsmottagare eller yrkesmässig uthyrning skall av överlåtaren eller uthyraren anmälas till landskapsstyrelsen inom den tid landskapsstyrelsen bestämmer. Sådan anmälan skall innehålla de uppgifter som behövs för fastställande av avgiftsplikten för innehavet av mottagaren.

Vid överlåtelse eller uthyrning är förvärvaren eller den som företräder honom skyldig att på begäran lämna de uppgifter som behövs för att i 1 mom. angiven anmälningsskyldighet skall kunna fullgöras.

7 §

Programnämnden

För granskning av program som förekommit i rundradiosändning finns programnämnden. Landskapsstyrelsen bestämmer om nämndens sammansättning och tillsätter dess ledamöter. Landskapsstyrelsen kan anförtro programnämnden även andra än i denna lag uttryckligen förutsatta uppgifter vilka lämpligen kan handhas av nämnden.

Finner nämnden att program som förekommit i rundradiosändning strider mot lag skall den tilldela tillståndshavaren anmärkning. Sker inom förloppet av ett år upprepade överträdelser eller är överträdelse att betrakta som synnerligen grov, kan nämnden utfärda sändningsförbud på viss tid. Sändningsförbud går omedelbart i verkställighet.

Om förutsättningarna och sättet för anförande av besvär över beslut som programnämnden fattat finns bestämmelser i 25 § självstyrelselagen samt i lagen om ändringsökande i förvaltningsärenden (FFS 154/50).

8 §

Påföljder vid försummelse att betala avgift

Den som inte betalt i denna lag avsedd avgift på utsatt tid eller som underlåtit att anmäla innehav av mottagare är skyldig att förutom avgiften betala dröjsmålsavgift i enlighet med vad landskapsstyrelsen bestämmer. Avgifter som inte betalats inom utsatt tid kan indrivnas utan dom eller utslag på det sätt som föreskrivs i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsköningsväg (FFS 367/61).

Om någon på sannolika skäl misstänks undandra sig skyldigheten att betala avgift för innehav av sändare eller mottagare har landskapsstyrelsen rätt att låta verkställa undersökning för att utreda saken. Vägras den som på landskapsstyrelsens vägnar förrättar undersökningen tillträde till utrymme där sändare eller mottagare möjligen kan finnas, kan landskapsstyrelsen förelägga den tredskande vite.

9 §

Straffbestämmelser

Den som innehar sändare utan tillstånd, försummar skyldighet enligt 6 § eller överträder sändningsförbud skall dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

10 §

Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

11 §

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Genom denna lag upphävs, såvitt fråga är om landskapet Åland, lagen den 17 januari 1927 angående radioanläggningar (FFS 8/27) jämte senare ändringar samt de författningar som utfärdats med stöd av denna.

Den som erhållit tillstånd till utförande eller nyttjande av sändare med stöd av författning som upphävs genom denna lag har rätt att utan erläggande av avgift inneha eller nyttja sändaren under tillståndets giltighetstid i enlighet med de villkor som gäller för tillståndet. I fråga om påföljd för brott mot villkoren tillämpas denna lag.

Den som erhållit tillstånd till utförande eller nyttjande av mottagare med stöd av författning som upphävs genom denna lag är inte skyldig att betala avgift som avses i 5 § 2 mom. förrän tillståndstiden löpt ut.

2.

LANDSKAPSLAG
om kabelsändningar till allmänheten

I enlighet med landstingets beslut stadgas:

1 §

Lagens tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om de villkor som gäller för kabelsändningar till allmänheten vilka når fler än 200 bostäder samt om de myndigheter som beslutar i de angelägenheter vilka hör till lagens tillämpningsområde.

I denna lag förstås med

kabelsändning: ljud, bild eller annat meddelande som sänds med hjälp av elektromagnetiska vågor till allmänheten via ledningar,

kabelnät: anläggning för kabelsändningar,

kanal: det genom frekvensangivelse eller på annat därmed jämförligt sätt särskilt bestämda utrymme i ett kabelnät som behövs för sändning av program,

vidaresändning: samtidig och oförändrad återutsändning av sändningar,

egensändning: sändning av annat slag än vidaresändning,

program: kabelsändnings innehåll,

sändningsförbud: förbud mot egensändning,

reklam: varje form av sänt meddelande mot betalning eller liknande ersättning som är avsett att främja ett offentligt eller privat företags avsättning av en vara, en tjänst eller någon annan nytthet,

sponsring: varje bidrag till finansiering av program, som ges i syfte att främja ett offentligt eller privat företags namn, varumärke, anseende, verksamhet eller produkter, om företaget inte är engagerat i radio- eller TV-verksamhet eller i produktion av audiovisuella verk.

2 §

Rätt att förfoga över kabelnät och bedriva sändningsverksamhet

Den som förfogar över kabelnät där det bedrivs sändningar på vilka denna lag är tillämplig skall anmäla om sitt innehav till kabelnämnden.

Den som avser att bedriva sändningsverksamhet skall, innan sändningarna inleds, anmäla härom till kabelnämnden.

3 §

Skyldighet att tillhandahålla kanal

Den som förfogar över ett kabelnät är skyldig att tillhandahålla en kanal för egensändningar av televisionsprogram från företag eller enskild som till kabelnämnden anmält om sin avsikt att bedriva sådana sändningar. Kabelnämnden bestämmer vid behov hur sändningstiden skall fördelas mellan dem som önskar nyttja kanalen.

4 §

Programmets innehåll

Program vid egensändningar skall vara opartiska och sakliga och får inte vara kränkande. När den saken gäller det yrkar skall genmäle införas eller oriktig uppgift rättas. Programmen får inte utan särskilda skäl innehålla närgångna eller utdragna skildringar av grovt våld mot människor eller djur eller ensidigt inriktas på pornografi.

Kabelsändningar får innehålla reklam. Vid egensändning skall reklaminslagen sändas i block som tydligt skiljer sig från de övriga programmen utan att avbryta dessa. Vid egensändning får reklamtiden inte överstiga 15 procent av den dagliga sändningstiden, med undantag av egensändning som enbart innehåller reklam. Televisionsreklamen får inte orsaka moralisk eller fysisk skada hos barn. Landskapsstyrelsen kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om reklam samt bestämmel-

ser om sponsring.

Om inte särskilda skäl föranleder annat skall den som bedriver sändningsverksamhet reservera minst 10 procent av sin televisionssändningstid av egensändningar för program av europeiskt ursprung. Som televisionssändningstid anses den tid då tillståndshavaren sänder program med annat innehåll än nyheter, sport, tävlingar, reklam och teletexttjänster.

5 §

Kabelnämnden

För granskning av program som förekommit vid egensändningar och för vissa andra i denna lag angivna uppgifter finns kabelnämnden. Landskapsstyrelsen bestämmer om nämndens sammansättning och tillsätter dess ledamöter. Landskapsstyrelsen kan besluta att de uppgifter som enligt denna lag ankommer på kabelnämnden skall omhändertas av den i 7 § landskapslagen om rundradioverksamhet (/) avsedda programnämnden.

Finner kabelnämnden att program som förekommit i egensändning strider mot lag skall den som bedriver sändningsverksamheten tilldelas anmärkning. Sker under samma kalenderår upprepade överträdelser eller är överträdelse att betrakta som synnerligen grov, kan nämnden utfärda sändningsförbud på viss tid. Sändningsförbud går omedelbart i verkställighet.

Om förutsättningarna och sättet för anförande av besvär över beslut som kabelnämnden fattat finns bestämmelser i 25 § självstyrelselagen samt i lagen om ändringsökande i förvaltningsärenden (FFS 154/50).

6 §

Straffbestämmelser och tvångsmedel

Den som överträder sändningsförbud skall dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Den som bryter mot bestämmelserna i 2 § skall dömas till böter.

På kabelnämndens framställning kan landskapsstyrelsen vid vite tvinga den som vägrar att fullgöra skyldighet som åvilar honom enligt 3 § att upphöra med sin tredska.

7 §

Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

8 §

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Genom denna lag upphävs, såvitt fråga är om landskapet Åland, kabelsändningslagen den 13 mars 1987 (FFS 307/87) samt de författningar som utfärdats med stöd av denna.

Mariehamn den 29 september 1992

L a n t r å d

Ragnar Erlandsson

T.f. lagberedningssekreterare

Hans Selander

The first part of the report is devoted to a general description of the project and its objectives. It is followed by a detailed account of the work done during the period covered by the report.

The results of the work are presented in the following sections. The first section deals with the general results, while the subsequent sections deal with the results of the various experiments conducted. The results are discussed in detail, and the conclusions drawn from them are presented.

The following table gives a summary of the results of the experiments.

(6)

The results of the experiments are as follows:

()

()